

[Rilshøj]

fører, at en del af deres problemer skyldes kolonialisme, at det jo ikke er ulandenes skyld, det er noget, vi har påført dem.

Hvis man f.eks. fra Mozambique bebrejder et land som Portugal – og også nogle forskellige fonde rundt omkring i vestlige lande – at de finansierer Renamos oprørsbevægelse, uden at vi overhovedet griber ind i Vest, er det så ikke i og for sig en rimelig kritik? Skal vi bare afvise sådan en kritik? Hvad med våbenoverførslerne fra de rige til de fattige lande? Hr. Per Stig Møller kritiserede, at ulandene bruger mange penge til våben, men hvad med de firmaer, der leverer disse våben til dem? Skulle vi ikke feje for egen dør og prøve at tage spørgsmålet om våbenoverførsler til den tredje verden op.

På konferencen var repræsentanten for Tanzania inde på et godt eksempel med Canada, der ville levere en hel masse i egen interesse – og det er i høj grad bestemte korndyrkende programmer – til Tanzania og påtvang Tanzania nogle programmer, som voldte store problemer i Tanzania, helt klart ud fra egne erhvervsøkonomiske hensyn. Er det rimeligt?

Stiller IMF og Verdensbanken, som er vestligt dominerede organisationer, overhovedet krav om menneskerettigheder, når de vurderer projekter? Er det ikke et spørgsmål om rentabilitet, om at få pengene tilbage igen, der er det altafgørende? Jeg har ikke set noget synligt bevis på, at menneskerettighederne er integreret i Verdensbankens IMF-projekter. Og hvad med alle de handelsrestriktioner, vi påfører ulandene? Det skal vi nu have i baghovedet, når vi vurderer forholdene i ulandene, og ikke stille os op som kolonialistiske dommere, hvilket nogle, synes jeg nok, har tilbøjelighed til.

Vi må også erkende, at spørgsmålet om flerpartisystemer også er kompliceret, når det gælder den tredje verden. Der har været valg, f.eks. i Guatemala, hvor det faktisk var dødsensfarligt at stille op som kandidat, fordi kandidaterne blev myrdet.

Et land som Indien har et flerpartisystem, som vi har megen sympati for, men det fratager jo ikke Indien ansvar for overgrebene i Kashmir og den destabiliseringspolitik, man fører over for sine nabolande, og som gør, at mange – også i det danske Folketing, ved jeg i hvert fald fra vores rejse – er meget kritiske over for hjælpen til Indien, uanset at det har et flerpartisystem. Tyrkiet har jo også flere partier, men ikke

desto mindre er flere hundrede fængslede, og journalister kan overhovedet ikke operere i landet. Så tingene er noget komplicerede.

Jeg mener også, som nogle ordførere har været inde på, at det afgørende er, at de lande, vi beskæftiger os med i den tredje verden, bevæger sig i den rigtige retning, at den rigtige udvikling er på vej, at der er udsigt til forbedringer, og at vi skal understøtte en sådan udvikling. Det er ud fra den betragtning, at lande som Uganda og Nepal, og jeg vil tilføje i hvert fald Mongoliet, også har en berettigelse som bistandsmodtagere.

Det er også et kriterium, at vi når de fattigste befolkningsgrupper. I det øjeblik befolkningen bliver bedre uddannet og vi får løst nogle af fattigdomsproblemerne, er vilkårene for at få et demokrati til at fungere væsentlig bedre, og den side skal man ikke overse.

Et tredje og sidste punkt, jeg vil nævne, er spørgsmålet om de regionale konflikter. Vi har ikke været særlig meget inde på problemet omkring Kina i dag – det skal jeg ikke uddybe nærmere, det har været meget omtalt i dagspressen – men jeg vil godt tage et emne op omkring nogle af de glemte konflikter, f.eks. Kashmir, som vi omtaler meget lidt herhjemme, også i pressen. Men ikke desto mindre er der vel en udvikling i Kashmir, der kan minde meget om udviklingen i Tibet. Indien er jo et af vore hovedmodtagerlande, og jeg vil spørge, om den særlige forbindelse, vi har til Indien, ikke burde bruges aktivt til at påvirke Indien med hensyn til den politik, der føres i Kashmir, f.eks. at ingen journalister kan få lov til at rejse ind i landet, og at der ikke kan foretages uafhængige bedømmelser af de overgreb, der rent faktisk sker i Kashmir.

Er det ikke rimeligt at tage det op i forholdet til Indien, f.eks. i form af en fact-finding-mission, måske som en særlig undersøgelseskommission sammensat af repræsentanter for de nordiske lande, som i fællesskab over for Indien stillede kravet om, at man fik lov? I øjeblikket rejser danske ambassadører, fik vi at vide på rådskonferencen, rundt i Tibet på en form for fact-finding-mission; var det ikke rimeligt, at man foretog noget lignende over for Kashmir?

Jeg håber, at nogle af ordførerne vil kommentere dette. Hvis det kunne få en rimelig bred tilslutning her, synes jeg nok, at det ville være en god ting.